

1.UVOD

Važno je različito definisati i shvaćati pojmove „zaštita na radu“ i „sigurnost na radu“. Sigurnost na radu je nadređeni pojam jer predstavlja određeno i promjenjivo stanje koje zavisi o provođenju mjera zaštite na radu. U skladu s tim, može se kao opšta definicija zaštite na radu istaći da je zaštita na radu skup tehničkih, zdravstvenih, pravnih, psiholoških, pedagoških i drugih djelatnosti u kojem egzistira ogroman broj propisa koji se odnose na različite specifične djelatnosti i procese rada, pomoću kojih se otkrivaju i otklanjaju opasnosti što ugrožavaju život i zdravlje osoba na radu i utvrđuju mjere, postupci i pravila da bi se otklonile ili smanjile te opasnosti. Pojam osobe na radu prvenstveno se odnosi na zaposlene, ali i na druge osobe kao što su volonteri, učenici i studenti na praktičnoj obuci, osobe koje obavljaju poslove ličnim radom i druge osobe. Svrha zaštite na radu je stvarati sigurne radne uslove kako bi se spriječile povrede na radu, profesionalne bolesti, nesreće na radu i druge bolesti u vezi sa radom.

Zaštita na radu je oblast iz radnih odnosa koja se zbog važnosti reguliše posebnim zakonom. Zakonom je definisano da je zaštita na radu sastavni i neodvojivi dio organizacije rada i radnog procesa a obuhvata skup organizovanih mjera i aktivnosti usmerenih na stvaranje uslova neophodnih za ostvarivanje bezbjednih uslova rada.²

Zaštita radnika javlja se kao predmet mnogih naučnih disciplina u okviru sistema nauka o radu i filozofije rada (sociologija rada, tehnologija rada, biologija, odnosno medicina rada, estetika i etika rada i dr.). Radno pravo se, takođe može smatrati delom sistema nauka o radu, te kao takvo u izučavanju i regulisanju problema zaštite radnika ono se mora oslanjati na druge delove tog sistema. Na primer, ako pođemo od toga da zaštita radnika znači zaštitu na radu od štetnog dejstva uslova rada, onda, pošto sve napetosti koje su u vezi sa radom nastaju na radnom mestu i u momentu radnikovog delovanja, moramo najprije upoznati retrogradno delovanje rada na telo radnika, tj. na njegovo zdravlje i telesnu sposobnost za rad, a zatim pokušati pomoći. Drugim rečima saznanja do kojih se dolazi u medicini rada (fiziologija, higijena i patologija rada) koristi i zakonodavstvo u pravnom uobličavanju zaštite radnika na radu (higijensko tehničke, organizacione i druge mere, kao i prava, obaveze i odgovornosti preduzeća i radnika u vezi s tim).³

Kako bi se u preduzeću proces rada provodio na siguran način, svoje zadatke imaju poslodavac i njegovi rukovodioci, stručne službe, sindikati i sami radnici. Rad na siguran način, bez nezgode, povreda na radu i materijalnih gubitaka u interesu je svih učesnika u radnom procesu. Imperativ uprave je da od svih učesnika u lancu sigurnosti traži kooperativnost, odgovornost i stručnost s ciljem usmjeravanja na brzo rješavanje konkretnih problema sigurnosti u vlastitoj sredini a glavni cilj je stvaranje zdravog radnog mjesta na kojem se neće događati povrede

Svi subjekti kojima je obaveza brinuti o zaštiti na radu moraju se pridržavati svih propisa iz područja zaštite na radu. Bez učestvovanja svih subjekata društva nemogu se spriječiti niti umanjiti neželjeni događaji. Zbog toga je potrebno da poslodavac, sindikat i radnik shvate da samo zajedničkom brigom o zaštiti na radu mogu stvoriti preduslove za ostvarenje profita radniku, poslodavcu i društvu u cjelini.

² Mandić M., Radno pravo, Apeiron, Banja Luka 2007. godina, str. 68

³ Jovanović P., Radno pravo, Pravni fakultet Novi Sad, 1998. godina, str. 266